

DRUŽINSKI PRIJATELJ

POUČNO-ZABAVNA ILUSTRIRANA PRILOGA „ZARJE“

— Izhaja vsako drugo soboto —

Pa se meni . . .

Pa se meni včasih stoži
in se duh moj sžalosti,
čujem, vidim vsepovsodi
le otožnost mrtvih dni.

Naj je solnce, naj poletje,
naj je snežek ali dež,
ptic veselih radost, petje,
ali zimski mraz je svež.

vsepovsodi le otožnost
dušno moje zre oko.
pa se čudim in vprašujem:
Bog! Odkod li neki to?

Če vjeziš se in otožen
si prijatelj mladi moj —
žalosten ni svet okoli,
če otožen duh je tvoj!

Fr. Ks. Steržaj.

Strti okovi.

(Iz dijaškega življenja. — Spisal Starogorski.)

V sobi je sedel pri mizi, pred njim kup knjig v roki cigara. Dim pa se je vlačil polagoma in pretrgoma ob oknu in se poizgubljal ob stropu. Pred njim je ležala odprta knjiga, na njej pi pismo, pisano z okorno roko, a tem skrbnejše in ljubeznivejše.

Pismo je bilo materino. Poslala mu je zopet denarja za drugi, zadnji mesec, da ne bo stradal sinko, da se bo tem bolj učil in napravil maturo, ki je pred pragom, poslala mu je s srčnim

upom, da bi potem molil za njo, da bo . . . duhovnik.

To so bile edine želje materine. In on, ko je še pasel doma živino, ko je hodil k maši streč, zdelo se mu je tako lepo in tajinstveno biti duhovnik, priklicati Boga samega z nebes . . . In takrat je v srcu zaželel, da bi on tudi postal duhovnik.

Danes ima druge pomisleke . . . Res je, da ljubi svojo mater, za njo bi storil vse, saj ni bil pokvarjen — ali iti pred oltar v duhovni obleki, se mu zdi, da nima poklica.

Ali vendar —

Ko včasih, tako zvečer, premišljuje svoja leta, prva leta dijaštva, se mu zazdi, da mu nekaj kliče, naj gre pred oltar, naj daruje Gospodu, naj osreči sebe in mater. In takrat mu stopi vselej podoba matere pred očmi, suha je in vpognjena od dela in truda, skrbi so ji zgubančile lice. Oči pa, te dobrotne oči, zrejo tako milo, tako prijazno, kakor morejo zreti le oči matere. Od napora in pritegovanja so te oči obrobljene z rdečimi obronki. Saj si pritrgra pri jelu, kolikokrat gre spat brez večerje, kolikokrat pusti južino, da bi le imel sinko, da bi se učil in postal . . . duhovnik.

Za to podobo pa pride druga. Mlada, lepa lepa deklica, seznanil se je zadnjo zimo ž njo v neki družbi. Angelj, pravi angelj, vsaj njemu se je zdelo tako. In kako mu je vdana . . . Zidani so že gradovi bodoče sreče . . . Ko napravi maturo, mora jo napraviti, ker ona je prvi pogoj, da bo deklica čakala nanj in ga ljubila, se poroči ž njo, vzame mater k sebi in srečno življenje bo. Dijak se smehlja . . . In v tem mu zopet priplava pred oči podoba matere, z rdeče obrobljenimi očmi, vpognjena in suha od dela in pritrgovanja za sina, da bi se učil in postal . . . duhovnik.

„Mati, oprostite! Ne morem! Tudi tako bode dete srečni . . . poročim se z njo, bogata je . . . imeli bode te nebesa“.

Dijaku se zazdi, da se to milo materino oko zalije s solzami.

Iz teh sanj ga vzbudi trkanje.
V sobo stopi deklica.

„Ti tu, Evgenija?“ de dijak in rkn, roep.at
Da, kakor vidiš . . . Šla sem ssi oagtn

sem prišla pogledati, kako se imaš . . . se pridno učiš?"

„Moram, zadnji čas je.“

Deklica je djala roko krog njegovega vratu.

„Julče! Ne boš hud?“

„Zakaj?“ se začudi on.

„Nekaj bi te rada vprašala.“

„Vprašaj, prosto ti!“

„Povej mi, Julče, kako misliš z maturo? —

Mati so me vprašali, če jo narediš.“

In pogledala ga je prav koketno.

Lahek oblaček je šel čez čelo mladeniču. —

Dober učenec je bil, a njegova Evgenija še — dvomi.

„In če ne naredim?“ vpraša na pol v šali na pol resno.

Evgenija je molčala, kot bi še ne upala povedati.

„In če ne naredim?“ ponovi vprašanje, a sedaj resno.

„Potem je ne narediš, nu, kaj zato?“

„Bi se jezila?“ vpraša Julče in jo pazljivo pogleda.

Ona povese oči. Pa kakor bi si bila svesta, da je naredila neumnost, se ga je oklenila in nasmejala tako zvonko, da mu je srce utripalo, kakor udarci žepne ure. Vse misli, ki so mu rojile prej po glavi, so zginule hipoma.

„Sedaj pa moram iti Julče, prideš zvečer k nam?“

„Mogoče!“

„Saj prideš, moraš priti. Vedno tudi ne smeš tičati v knjigah, sicer mi še zbolíš.“

In odhitela je.

On pa je stal in zrl za dekletom.

In tedaj mu je stopila kakor v sanjah podoba matere pred oči, vpognjena in žalostna in ga gledala tako proseče.

Julče, še v sladkih mislih mladostnega ognja se je obrnil in zamahnil z roko. Sedel je k mizi in pisal.

Povedal je materi, da ne more postati duhovnik, prosil jo, naj mu ne zameri, ker ne čuti poklica. Tudi tako lahko postane velik gospod in jo osreči in zagotovi brezskrbne, mirne dneve. Pisal ji je, da upa dobiti podporo, s kojo pojde na visoke šole — — — — —

Ko bi slutil on, da je s tem pismom strl materi srce, ji pomandral slatke nade, katere so jo vzdrževale, bi ji pač ne pisal tega. A mislil je, da mati ne bo veliko rekla, da mu bo odpustila ta korak.

„Da, odpustila mu je, saj materino srce ne more sovražiti, nič mu ni očitala, a hujsal je vidno. Sin pa tega ni videl, ker ga ni bilo doma — — — — —

Napravil je maturo prav dobro in vesel je bil tega. V svojem veselju se je hotel nekoliko pošaliti. Rad bi vedel, kaj bo rekla Evgenija, če ji sporoči, da ni napravil. Naročil je torej tova-

rišem, naj ji povedo, da ni naredil. Drugi dan še le ji je hotel povedati resnico.

Evgenija je nestrpnost čakala poročila. Vsak hip je hodila na prag in gledala odkod da bo prišel in ji povedal. A njega ni bilo. — Mimo pride njegov prijatelj, pozdravi in hoče mimo. Ona se ni mogla zdržati in dasiravno ni bilo bogve kako dostojno klicati, je vendar poklicala:

„Gospod Levinski!“

„Na službo gospica?“

„Prosim, ali niste videli gospoda Julčeta?“

„Seve, danes je kil pri skušnjaji.“

„Je napravil?“

Levinski je bil obvešen, kaj naj odgovori. Saj radi tega je šel tam mimo. Hotel se je pa temeljito pošaliti. Napravil se je toraj, kot bi mu bilo vprašanje težko.

„Povejte prosim!“

„Ni napravil!“

Odgovoril je z nekako težavo in se naglo poslovil.

Deklica je odšla v sobo.

„Mati, ni napravil mature Julče.“

„Toraj ni z njim nič“, de mati.

„Seveda, kaj pa hočem z njim . . . Ampak tako me postaviti . . .“

Jela se je jeziti, kot bi se ji zgodila krivica da ni napravil. Videlo se je, da ga ni ljubila, da je hrepenela biti kmalu preskrbljena. Prava špekulantinja. — Ni bilo dovolj, da je z ljubavnimi spletkami zmotila Julčeta, skrbela je, da je bil napačno poučen v njenih gmotnih razmerah. On je mislil, da je ona bogata, v resnici pa ni imela nič. —

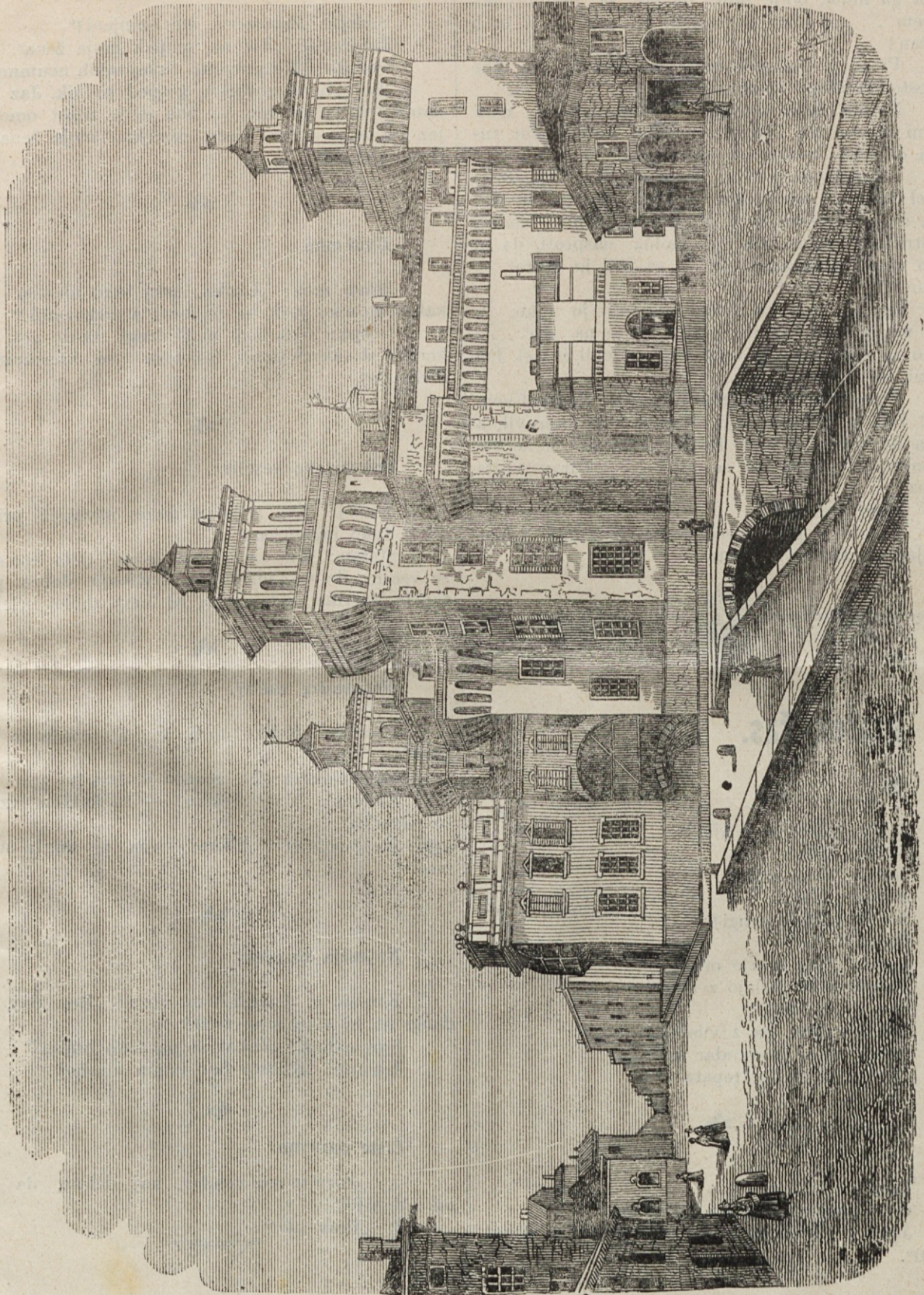
Res so velikokrat nedolžne šale rešiteljice človeka iz rok špekulantov, ki se igrajo s človeškimi sreči.

Julče pa ni mogel dočakati drugega dneva. Preveč je bil nestrpen. Šel je že zvečer k nji. Po potu tja si je slikal v bujni domišljiji srečo, do katere je storil sedaj znaten korak. A čudno, na misel mu je hodil oni prizor, ko ga je vprašala, če naredi maturo in kako je bila zbegana, ko ji ni dal povoljnega odgovora. Takrat mu je trezno premišljevanje vzela njena prisotnost in ljubeznjivost, pozneje ni mislil tako globoko. — A sedaj, prvokrat se mu je vsilila misel, ali ga ona resnično ljubi, ali le za to, kakor večina mestjank, da bo preskrbljena. Prav ugajalo mu je, da je sklenil igrati ulogo brez mature. S to šalo se lahko prepriča o resnici svojih domnevanj. In če ga ljubi, kako bo sre en.

A v tem hipu, tukaj na ulici mu stopi živo pred oči podoba matere, suhe in zgubančene, z rdeče obrobjenimi očmi.

Srečen . . .

Ali bo mogel biti srečen, ker je zavrgel svoje nazore. In tega je kriva Evgenija. — Moral si je, hote ali ne hote priznati, da je kriva le ona, da ne spolni materinih želj, da . . . da . . . je vdu-

Grad v Ferrari na Laškem.

šil v sebi poklic . . . pravi poklic. Nima ga vsak, kdor ga nima, bolje zanj, da gre za pravim poklicem . . . a kdor ga ima in ga zatre . . . bo li srečen?

Prišel je do stanovanja in potrkal. Na klic „prosto“ je stopil smehljaje.

Ni mu hitela nasproti, kakor navadno, mati ga ni pozdravila, kakor domačina, ampak kot tuje ga človeka. Hladno se mu je ponudil stol.

Zabolelo ga je! — Že je segnil v žep, že je hotel pokazati spričevala, a pred oči mu je stopila mati, shujšana in z objokanimi očmi. Zadnji pristradani denar mu je molila nasproti, da bi njen sinko ne stradal, da bi se učil in postal — duhovnik.

Zganilo se je v njem. Dvignil je roke, iz prsi mu je všel jek in zgrudil se je na stol . . . samo za hip, nato je vstal, se priklonil in šel. Pri vratih se je obrnil.

„Oprostite, gospodična Evgenija. Spoznal sem vas! Bila je le poskušnja. Maturo sem napravil, a moja ne bodete nikoli. Bodite zdravi! Mene ste spreobrnilji, okovi so se stli . . . Zdravstvuajte gospa!

Zaprl je vrata.

V sobi je pa obupno padla Evgenija v naslonjač in strmela v vrata . . .

Za kratek čas.

Delo.

Sosed: „Kdo je v hiši?“

Deček: „Oče“

Sosed: „Kdo še?“

Deček: „Mati“.

Sosed: „Nihče drugi?“

Deček: „Ne“.

Sosed: „Kaj delajo oče?“

Deček: „Oče delajo z metlo“.

Sosed: „In mati?“

Deček: „Mati pa z vilami“.

Sosed: „Kaj pa vendar delata?“

Deček: „I no, pretepata se“.

Točno.

Obiskovalka: „Kje so pa mama?“

Janko: „Šli so pred par urami za pet minut k teti“.

Pri sodnji.

Sodnik: „Zatoženec, ste oženjeni?“

Zatoženec: „Jaz ne, ampak moja žena“.

Sodnik: „Ne govorite tukaj takih neumnosti!“

„Saj jih ne govorim, gospod sodnik. Jaz sem namreč ločen od žen. — ona se je zopet omožila, jaz pa ne, — toraj nisem oženjen, moja žena pa. Se li vjema?“

Dvoumno.

Mladi mož: „Lizika, speci tako ukusno gos, kakoršno smo jedli na najinem ženitvovanji!“

Gospa: „Veš kaj moj dragi, tako gos, kakoršno si takrat dobil, boš težko še kterikrat v življenju“.

Pokvarjeno veselje.

Jernej: „Kaj ti je pa danes navskriž prišlo, da si tako razburjen?“

Štefan: „Kaj tacega pa še ne! Celo leto sem se veselil, da na jutršnjem žeganju dobro pretepem Martina, sedaj je pa ta lump zbolel in leži!“

Nenavaden slučaj.

Stotnik: „Koliko mož je pa prosilo za dopust?“

Stražmojster: 21, gospod stotnik!“

Stotnik: „Kaj? Toliko! — In kakšen vzrok so navedli?“

Stražmojster: „Skoraj vsem je umrla stara mati!“

Največja nesreča.

Kmetič v železniškem vozu: „Bog [daj, da danes ne bi vlak kam trčil!“

Sprevodnik: „Zakaj se pa tako bojite?“

Kmetič: „Košaro jaje imam s seboj!“

Čisto naravno.

A: „Povejte mi vendar, kaj delate, da ste tako debeli?“

B: „Prav nič!“

